

Minister
Zdrowia

ZPN.050.32.2024.KM
Warszawa, 04 grudnia 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 6483 w sprawie systemowego podejścia do leczenia choroby otyłościowej w Polsce, złożoną przez Pana Posła Dariusza Mateckiego, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Odpowiadając na pytanie w sprawie wdrożenia nowoczesnej i kompleksowej strategii leczenia choroby otyłościowej, pragnę poinformować, że kompleksowa diagnostyka i leczenie pacjentów z otyłością olbrzymią realizowana jest w Polsce od 2021 r. w oparciu o rozwiązania organizacyjne, które zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 12 sierpnia 2021 r. w sprawie programu pilotażowego w zakresie kompleksowej opieki specjalistycznej nad świadczeniobiorcami leczonymi z powodu otyłości olbrzymiej KOS-BAR¹. Koncepcja tej opieki opiera się na scentralizowanym, wielodyscyplinarnym leczeniu świadczeniobiorcy w ośrodku zapewniającym sprawną koordynację na każdym etapie leczenia, obejmującą monitorowanie efektów leczenia oraz całego procesu terapeutycznego.

Warto zaznaczyć, że trwający program pilotażowy w zakresie leczenia otyłości olbrzymiej, został przedłużony do dnia 30 czerwca 2026 r. Program KOS-BAR oferuje wszechstronną opiekę nad pacjentem, m.in. przygotowanie dietetyczne, wsparcie psychologiczne, diagnostykę, zapewnienie wielospecjalistycznych porad lub konsultacji, w szczególności z zakresu gastroenterologii, endokrynologii, kardiologii, chorób płuc czy psychiatrii.

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1858, z późn.zm.

Program składa się z czterech modułów:

- Moduł I – diagnostyka, postępowanie przed operacyjne,
- Moduł II – leczenie zabiegowe,
- Moduł III – rehabilitacja lecznicza przed - i pooperacyjna,
- Moduł IV – Bariatryczna opieka specjalistyczna- monitorowanie.

Ponadto w ww. rozporządzeniu wskazano, że Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia, we współpracy z ośrodkami koordynującymi, sporządza raport:

- 1) częściowy, zawierający analizę i ocenę realizacji programu pilotażowego z 4-letniego okresu realizacji programu pilotażowego, i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw zdrowia w terminie do dnia 31 grudnia 2025 r.;
- 2) końcowy, zawierający analizę i ocenę realizacji programu pilotażowego, i przekazuje go ministrowi właściwemu do spraw zdrowia nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia przekazania temu ministrowi sprawozdania końcowego z realizacji programu pilotażowego.

Jak wynika z powyższego, po dokonaniu śródevaluacji zawierającej analizę i ocenę programu przez NFZ, będzie można rozpocząć prace analityczne mające na celu podjęcie decyzji w zakresie dalszego funkcjonowania programu w systemie ochrony zdrowia.

Niezależnie od powyższego pragnę zaznaczyć, że świadczenia na rzecz osób z nadwagą czy otyłością, w tym dzieci i młodzieży, finansowane są w ramach świadczeń POZ i AOS w zakresach świadczeń adekwatnie do wskazań medycznych, w tym powikłań tej choroby. W ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej pacjenci z otyłością leczeni są w szczególności w zakresie chorób metabolicznych, endokrynologii oraz diabetologii.

Poza leczeniem realizowanym w ramach ww. świadczeń, leczenie otyłości w Polsce realizowane jest w ramach leczenia szpitalnego w ramach produktów rozliczeniowych takich jak: 5.51.01.0006012 F12 Duże zabiegi żołądka i dwunastnicy oraz 5.51.01.0006014 F14 Chirurgiczne leczenie otyłości.

Na podkreślenie zasługuje fakt zwiększającej się liczby świadczeniodawców, którzy na przestrzeni lat 2020-2024 sprawozdawali do NFZ procedurę „chirurgiczne leczenie otyłości” w ramach leczenia szpitalnego. Liczba ta wzrosła z 58 świadczeniodawców w 2020 r. do 73 świadczeniodawców w 2024 r.

Odpowiadając na pytanie w sprawie programu KOS-BMI 30 PLUS, uprzejmie wyjaśniam, że kierownictwo Ministerstwa Zdrowia, po dogłębnej analizie, podjęło decyzję o dyskontynuacji prac nad projektem rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego w zakresie kompleksowej opieki specjalistycznej nad świadczeniobiorcami leczonymi z powodu otyłości KOS-BMI 30 PLUS. W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę, że uchwałą nr 26/2024 z dnia 15 listopada 2024 r. Rady do spraw Zdrowia Publicznego

powołany został Zespół do spraw przeciwdziałania otyłości. Uchwała dostępna jest na stronie Ministerstwa Zdrowia pod adresem: <https://www.gov.pl/web/zdrowie/rada-dospraw-zdrowia-publicznego>. Zgodnie z uchwałą, do Zadań Zespołu należą:

- przeprowadzenie analizy systemu ochrony zdrowia w zakresie przeciwdziałania otyłości,
- wypracowanie propozycji rozwiązań w zakresie zmniejszenia liczby osób z chorobą otyłościową w Polsce,
- wypracowanie propozycji rozwiązań w odpowiedzi na problemy osób z chorobą otyłościową w Polsce.

Pierwsze posiedzenie Zespołu odbyło się w dniu 27 listopada 2024 r.

Odnosząc się zaś do kwestii wprowadzenia refundacji nowoczesnych terapii farmakologicznych dla pacjentów z chorobą otyłościową, uprzejmie informuję, że zgodnie z obwieszczeniem Ministra Zdrowia z dnia 18 września 2024 r. w sprawie wykazu refundowanych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, na wykazie tym nie znajduje się żaden lek, dla którego wskazaniem refundacyjnym bądź zarejestrowanym do stosowania (ujętych w Charakterystyce Produktu Leczniczego) byłoby leczenie choroby otyłościowej.

W Rejestrze produktów leczniczych dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znajdują się leki, dla których zarejestrowanym wskazaniem jest stosowanie w celu kontroli masy ciała, np. lek Mounjaro (tirzepatyd) lub Saxenda (liraglutyd).

W kwestii objęcia refundacją leków we wskazaniu dotyczącym leczenia otyłości, należy wskazać, że procedura obejmowania refundacją uruchamiana jest wyłącznie poprzez złożenie odpowiedniego wniosku przez podmiot odpowiedzialny. Do Ministerstwa Zdrowia nie wpłynął i nie jest procedowany żaden wniosek o objęcie refundacją i ustalenie ceny zbytu netto dla produktu leczniczego wskazanego dostosowania w leczeniu choroby otyłościowej.

Na podstawie art. 40a ust. 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych² po zasięgnięciu opinii Rady Przejrzystości, Konsultantów Krajowych oraz Rzecznika Praw Pacjenta, Minister Zdrowia z końcem maja 2022 r. opublikował drugą listę technologii lekowych o wysokim poziomie innowacyjności (TLI) na podstawie wykazu technologii lekowych o wysokim poziomie innowacyjności przygotowanego przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji.

² Dz. U. z 2024 r. poz. 930

Na liście tej znalazł się lek Imcivree (setmelanotyd), oceniany we wskazaniu *otyłość i kontrola uczucia głodu towarzyszącego potwierdzonemu w badaniach genetycznych związanemu z bialleliczną utratą funkcji niedoborowi roopiomelanokortyny (POMC), w tym PCSK1, lub receptora leptyny (LEPR) u osób dorosłych i dzieci w wieku od 6 lat.*

Aby wyjść naprzeciw potrzebom pacjentów, dla produktów leczniczych ujętych na liście TLI wprowadzono ekstraordynaryjny tryb procedowania wniosków. Dzięki temu podmioty odpowiedzialne mogą skorzystać z uproszczonej, 60-dniowej ścieżki refundacyjnej, nie ponosząc przy tym znacznych kosztów związanych z opracowaniem kompletu analiz HTA i przygotowaniem analizy weryfikacyjnej przez Agencję Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji. Niestety, często firmy farmaceutyczne nie są zainteresowane przedłożeniem odpowiedniego wniosku lub niektóre z takich wniosków pojawiają się dopiero po 6, a nawet 12 miesiącach od publikacji listy TLI.

Powodem takiego zjawiska jest przede wszystkim indywidualna strategia centrali konkretnych firm farmaceutycznych w stosunku do własnego portfolio w zakresie produktów jakie mają być wprowadzone do systemowej refundacji w Polsce. Pomimo preferencyjnej ścieżki obejmowania refundacją leków znajdujących się na wykazach TLI, dla leku Imcivree nie został złożony wniosek o objęcie refundacją i ustalenie ceny zbytu netto.

Odpowiadając na pytanie w sprawie działań edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących choroby otyłościowej podejmowanych przez Ministerstwo Zdrowia wyjaśniam, iż poprzez realizację Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025³ (NPZ) prowadzone są inicjatywy mające na celu edukację zdrowotną oraz promowanie prozdrowotnego stylu życia. Jednym z celów operacyjnych NPZ jest profilaktyka nadwagi i otyłości. Programy strategiczne, w które wpisana jest realizacja działań z zakresu profilaktyki otyłości, obejmują także Narodowy Program Chorób Układu Krążenia na lata 2022-2032⁴ oraz Narodową Strategię Onkologiczną na lata 2020-2030 (NSO).

W 2017 r., w ramach NPZ 2016-2020⁵, zostało utworzone Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej⁶. Działanie jest kontynuowane w ramach NPZ 2021-2025 i realizowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH-Państwowy Instytut Badawczy.

NCEŻ zajmuje się rozpowszechnianiem rzetelnej wiedzy w zakresie żywienia i zdrowego stylu życia, pozytywnej zmiany postaw i nawyków żywieniowych, co w konsekwencji przyczynia się do poprawy stanu zdrowia. Portal jest wiarygodnym i łatwo dostępnym źródłem wiedzy. Każdy zainteresowany poprawą swojego zdrowia i jakości życia ma dostęp

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 642

⁴ M.P. z 2022 r., poz. 1265

⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1492

⁶ <https://ncez.pzh.gov.pl/>

do wyników najnowszych badań, szeregu artykułów edukacyjnych, materiałów wideo i wielu innych praktycznych narzędzi pomagających w zmianie nawyków na prozdrowotne.

W ramach NCEŻ, w 2017 r. zostało uruchomione Centrum Dietetyczne Online (CDO, <https://ncez.pzh.gov.pl/poradnia/>). Działanie to wpisuje się zarówno w profilaktykę, jak i wsparcie żywieniowe w procesie leczenia. Z usług mogą korzystać zarówno osoby zdrowe w celu profilaktyki chorób zależnych od stylu życia, jak i chore, dla których dieta stanowi istotny element skutecznego leczenia. Konsultacja dietetyczna może mieć charakter indywidualny, a także rodzinny. Edukacja żywieniowa całej rodziny to kluczowy element w procesie zmiany nawyków żywieniowych, szczególnie wśród dzieci z otyłością. Spotkania mogą mieć charakter jednorazowej porady bądź długofalowej, bezpłatnej opieki.

Ponadto, poprzez realizację NPZ prowadzone są również szkolenia w zakresie promowania zasad zdrowego żywienia i aktywności fizycznej jako integralnej części zdrowego stylu życia. Osiągnięcie zadowalającego poziomu wiedzy w powyższym zakresie wśród uczestników szkoleń, utrwalanie wiedzy zdobytej podczas szkoleń, jak również stosowanie jej w praktyce to główna idea zadania. Szkolenia skierowane są do grup zawodowych zaangażowanych w działania na rzecz walki z nadwagą i otyłością: pracodawców, przemysłu spożywczego, menedżerów zdrowia, osób wykonujących zawody medyczne, nauczycieli, pracowników ochrony zdrowia, a także pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Realizatorem zadania jest Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH - Państwowy Instytut Badawczy.

Niezależnie od powyższego uprzejmie informuję, że jednym z działań edukacyjnych, opracowanym koncepcyjnie i realizowanym przez ekspertów NCEŻ, które promuje wiedzę o zasadach zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób odpowiedzialnych za przygotowywanie posiłków dla dzieci w jednostkach systemu oświaty, są warsztaty edukacyjno-kulinarne.

Edukacja kulinarna to jedna ze skuteczniejszych metod nauki zasad zdrowego żywienia wśród społeczeństwa, która łączy zarówno wiedzę, jak i praktykę. Takie działania wpisują się w profilaktykę nadwagi i otyłości oraz innych chorób zależnych od stylu życia.

Kolejnym działaniem edukacyjnym kierowanym do całych rodzin, jest cykliczny konkurs „Rodzinna Akcja: Zdrowa Rywalizacja”. Ma on na celu promowanie prozdrowotnych nawyków żywieniowych i aktywności fizycznej wśród wszystkich członków rodziny. Inicjatywa ta ma zachęcić do zwiększenia świadomości na temat zdrowego stylu życia i jego wpływu na zdrowie, a w efekcie trwałej zmiany nawyków żywieniowych na zdrowsze.

Ponadto, w zakresie NPZ na lata 2021-2025 Instytut Matki i Dziecka realizuje zadanie: Monitorowanie, wczesna diagnoza i interwencja w zakresie występowania nadwagi i

otyłości oraz podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi w populacji dzieci. W ramach zadania został opracowany program „Przybij Piątkę” skierowany do uczniów klas I-III oraz ich rodziców. Jego nadrzędnym celem jest ograniczenie ryzyka nadwagi, otyłości i podwyższonego ciśnienia tętniczego krwi u dzieci w wieku wczesnoszkolnym i poprawa zachowań zdrowotnych dzieci poprzez zapoznanie z rekomendacjami w zakresie zdrowego stylu życia.

Wśród działań w zakresie promocji zdrowia w szczególności w kontekście zachowania oraz przywrócenia prawidłowej masy ciała realizowanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia należy wymienić:

- Portal Akademia.nfz.gov.pl
- Portal Diety.nfz.gov.pl

Przez portal Diety NFZ, który działa od 2019 r., propagowane są zdrowe nawyki żywieniowe. Na stronie diety.nfz.gov.pl znajdują się gotowe jadłospisy oparte na diecie DASH. Programy żywieniowe są przeznaczone dla osób zdrowych (dieta DASH Classic), ale również dla chorych, dla których właściwa dieta jest istotna w łagodzeniu objawów i leczeniu m.in. nadwagi, zapaść czy cukrzycy.

- Portal Pacjent.gov.pl, na którym systematycznie publikowane są artykuły dotyczące profilaktyki i leczenia otyłości.
- Cykliczna akcja NFZ „ŚRODA Z PROFILAKTYKĄ”.

W 2024 r. NFZ kontynuuje cykliczną akcję edukacyjną „Środa z Profilaktyką”. W każdą środę NFZ regularnie dostarcza treści edukacyjnych, które dotyczą zdrowia. Materiały informacyjne co środę zamieszczane są m.in. na stronie głównej NFZ oraz na stronach oddziałów wojewódzkich NFZ. Treści edukacyjne związane ze „Środą z Profilaktyką” publikowane są również w mediach społecznościowych NFZ.

- Stanowiska ds. profilaktyki w oddziałach wojewódzkich NFZ.

Odnosząc się na koniec do kwestii planów zwiększenia finansowania dla systemu opieki zdrowotnej w zakresie leczenia i profilaktyki choroby otyłościowej uprzejmie informuję, że zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym⁷ NFZ przeznacza środki z opłaty od środków spożywczych na działania o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym oraz na świadczenia opieki zdrowotnej związane z utrzymaniem i poprawą stanu zdrowia świadczeniobiorców z chorobami rozwiniętymi na tle niewłaściwych wyborów i zachowań zdrowotnych, w szczególności z nadwagą i otyłością.

⁷ Dz. U. z 2024 r. poz. 1670

Ponadto, uprzejmie informuję, że w planie finansowym NFZ na 2024 r. uwzględniono wartość przychodów z tytułu opłaty od środków spożywczych na poziomie 1 597 890 tys. zł, natomiast w planie finansowym NFZ na 2025 r. oraz w prognozie przychodów NFZ na lata 2025-2027 uwzględniono wartość przychodów z tytułu opłaty od środków spożywczych na poziomie 1 452 505 tys. zł (rocznie).

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Wojciech Konieczny
Sekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/